

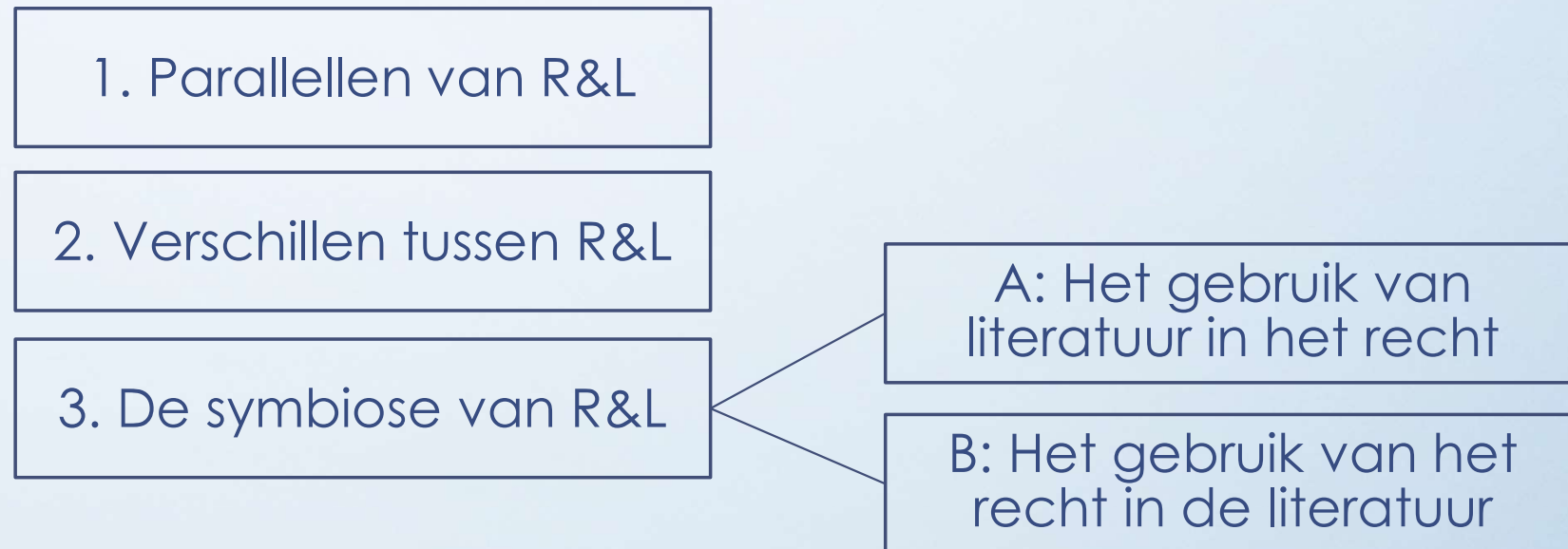

Recht en literatuur

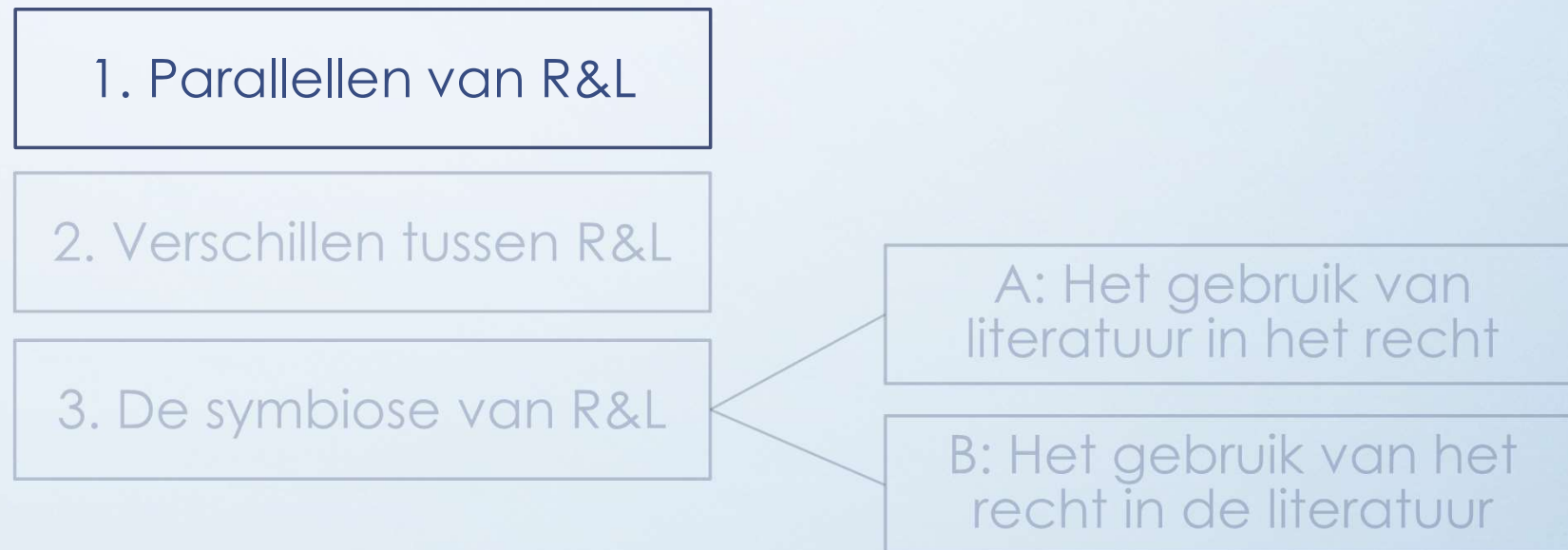
Frank Nellen

20 november 2024

Een systemische benadering van recht en literatuur (R&L)

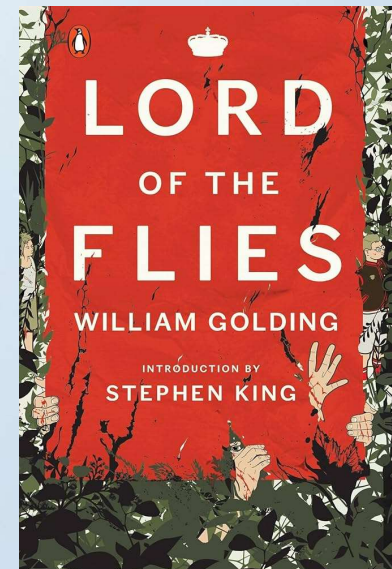
Een systemische benadering van recht en literatuur (R&L)

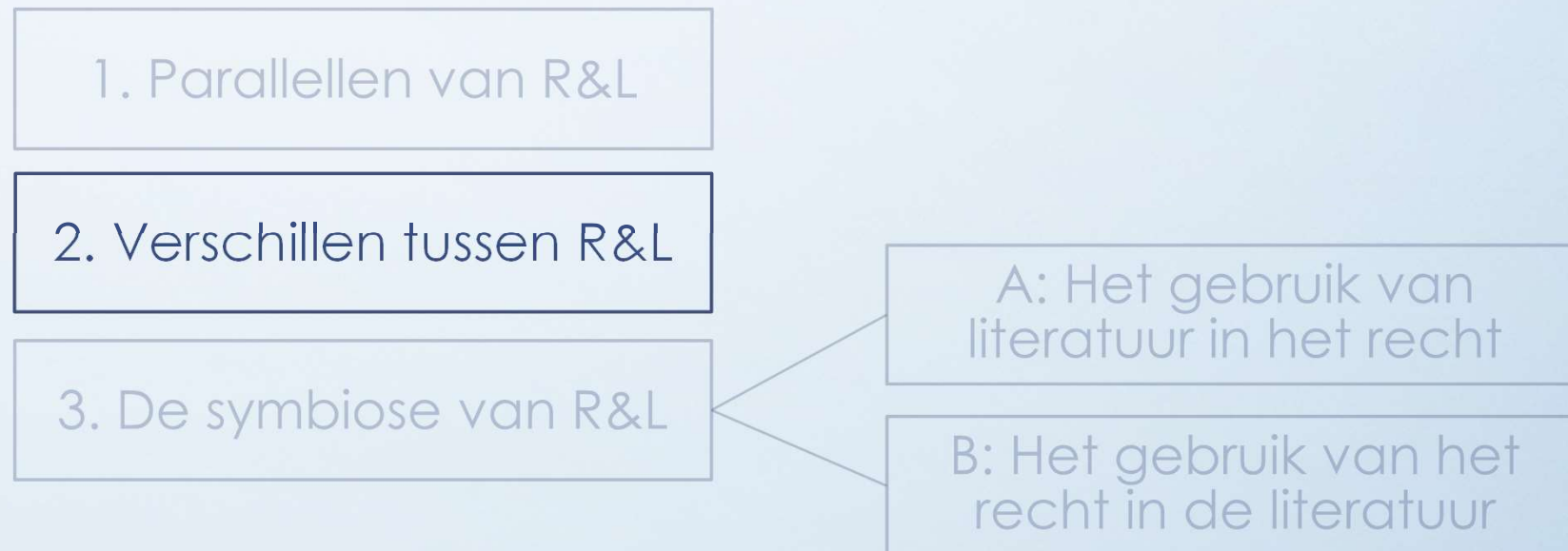
1. Parallellen tussen recht en literatuur

Stelling: Zowel recht als literatuur hebben te maken met *retoriek* en *drama*, en hebben dus vaak grillige uitkomsten

- Margaret Atwood, **cit. 1**, Justice in the Literary Tradition
- De noodzaak van een catharsis
 - Lord of the Flies, William Golding [1954)
 - The People of the State of California v. Orenthal James Simpson [1995]

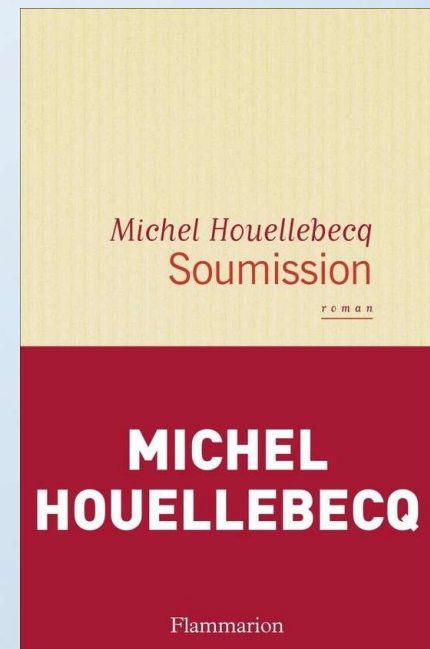
Een systemische benadering van recht en literatuur (R&L)

2. Verschillen tussen recht en literatuur

Stelling: Het recht is noodzakelijkerwijs openlijk moralistisch, de literatuur is dat niet

- *Functioneel verschil* recht en literatuur
 - ‘Ezelsproces’, Hoge Raad, **cit. 2**,
ECLI:NL:HR:1968:AB3494
 - Border Trilogy, Cormac McCarthy [1992-98]
- (Sub-textueel) *moralisme* in de literatuur
 - The Jungle, Upton Sinclair [1906]
 - Soumission, Houellebecq [2015]

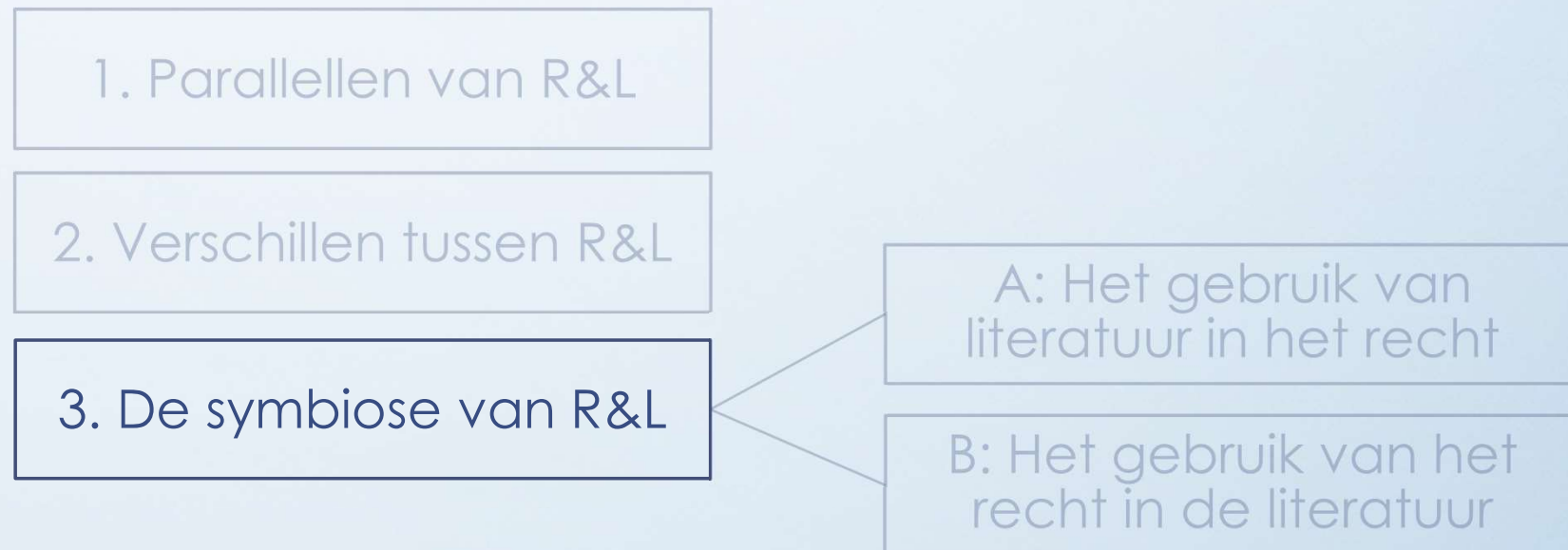

2. Verschillen tussen recht en literatuur

Stelling: De kwaliteit van het recht wordt ondersteund door juridische normen (beginselen), de kwaliteit van literatuur überhaupt nauwelijks

- *Recht: een systeem van checks and balances*
 - *Scheiding der machten, recht op een eerlijk proces, recht op beroep, gelijkheidsbeginsel enz.*
- *De teloorgang van de literaire kritiek en de polemiek – van de literatuur zelf?*
 - *R. Posner, R. McDonald*

Een systemische benadering van recht en literatuur (R&L)

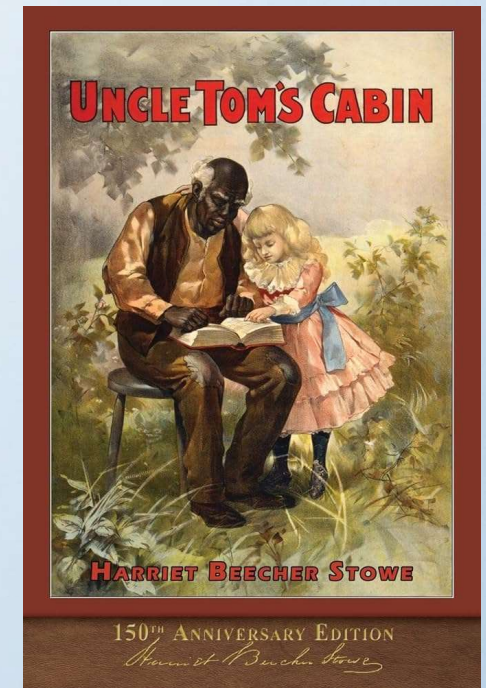

3. De symbiose van recht en literatuur

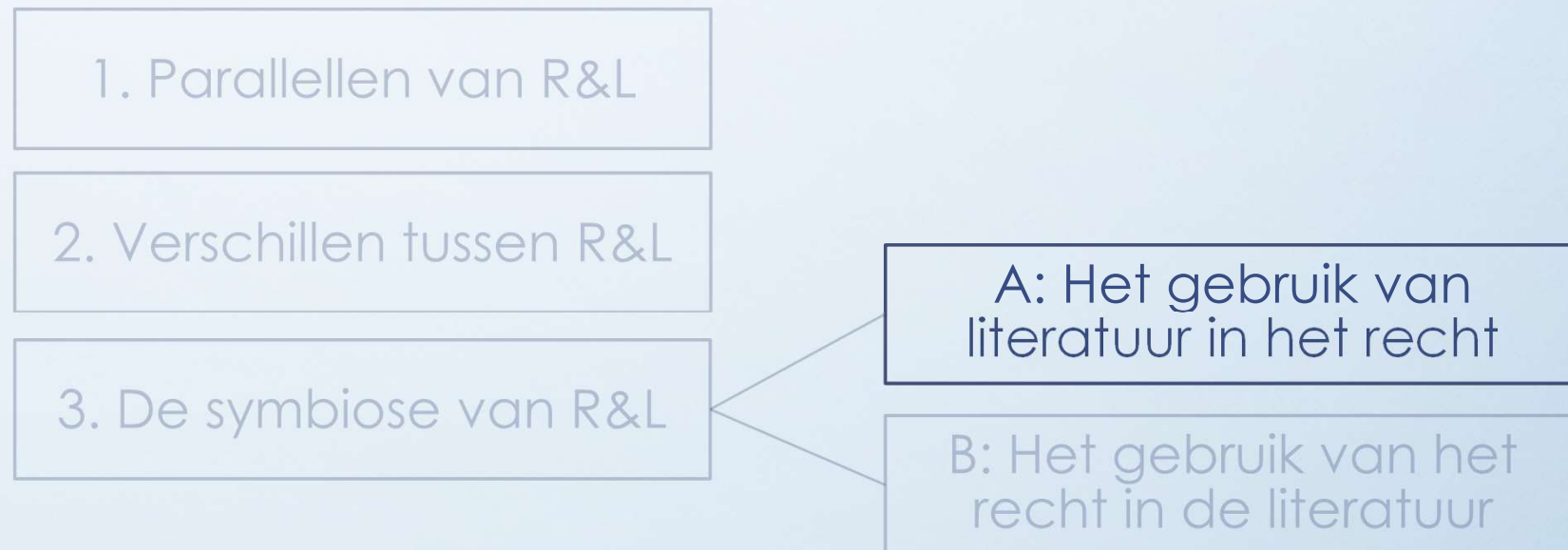
Stelling 1: Literatuur vormt de wet, maar de wet mag de literatuur niet vormen

- Literatuur die het recht *(in)direct* beïnvloedt
 - Merchant of Venice, Shakespeare [1596]
 - Uncle Tom's Cabin, Harriet Stowe [1852]
- Recht als de 'praetoriaanse garde' van de literatuur
 - Juristen die schrijver worden, maar niet andersom!

Stelling 2: Waar literatuur niet vrij is, is het recht niet rechtvaardig

Een systemische benadering van recht en literatuur (R&L)

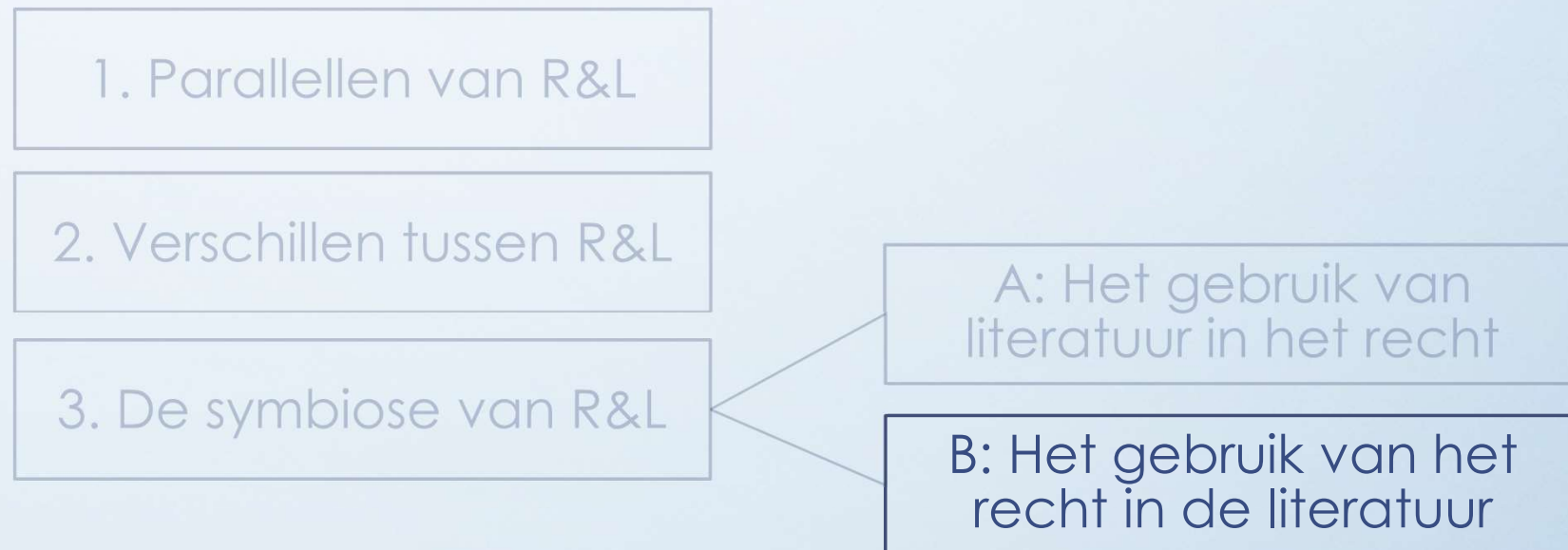

3A. Het gebruik van literatuur in het recht

Stelling: Literatuur in het recht is als kernsplijting in de natuurkunde: het potentieel om goed te doen is beperkt, terwijl het potentieel om slecht te doen consequent wordt onderschat

- De potentie van literatuur in het recht
 - Getuigenis van Herman Graebe, Einsatzgruppen-proces, **cit 3**
- *Mislukte metaforen* in de jurisprudentie
 - Justice Douglas, US vs. Socony-Vacuum Oil, **cit. 4**
 - HvJ, Zaak C-128/05, Comm. v. Austria
- *Poëzie* in de jurisprudentie
 - Justice Rehnquist, Texas v. Johnson
 - Judge Gillis, Fisher v. Lowe

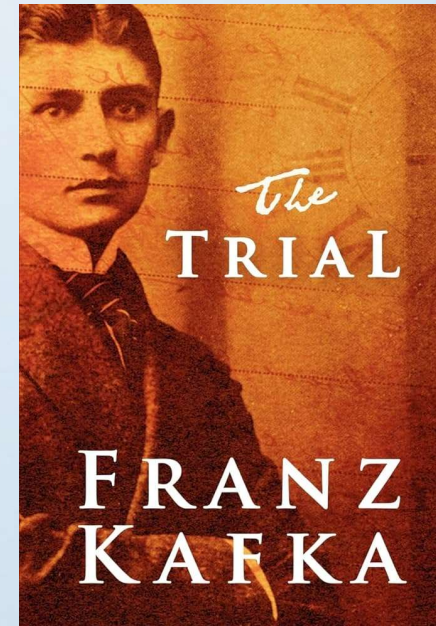
Een systemische benadering van recht en literatuur (R&L)

3B. Het gebruik van het recht in de literatuur

Stelling: Het recht in de literatuur heeft het vermogen om het recht te verheffen

- Wijzen op zwaktes en bedreigingen
 - The Kindly Ones, J. Littell [2006]
 - Het proces, F. Kafka [1925]
- Versterking van het *begrip* van de wet
 - Operation Shylock, P. Roth [1993]

Extra: (Taal)fouten in rechtspraak

- *HvJ Vikingo (C-610/19)*, para 46: Hof heeft reeds geoordeeld dat het onderzoek naar het bestaan van de belastbare handling moeten worden verricht...
- *HvJ CB (C-521/19)*, para 33: frauduleus opzet, para 33
- Gebruik van “onnavolgbaar” door rechtbank en hof
 - Betekenis: ‘ongeëvenaard’, al staat het sinds 2023 ook in de Van Dale als ‘onbegrijpelijk’

De toekomst van Recht en Literatuur?

-Taal als gemene deler

-Taal als ongrijpbare grootheid

“Ik geloof niet in moeilijk verkopende boeken”

(DNContrabas, nr. 160)

-Taal als oneindig investeringsdoel

“Als een ineengedoken prooidier las hij zijn afscheidsrede voor”

“Ineengedoken als een prooidier las hij zijn afscheidsrede voor”

Ik dank u voor uw aandacht!

